

Posudek školitele na diplomovou práci

Diplomantka: Denisa Špryňarová

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Dadejík, PhD.

Oponent: Mgr. Martin Kaplický, Ph.D.

Název práce: *Pojem estetické zkušenosti v americké filozofii po Johnu Deweym. John Dewey a Jerome Stolnitz*

Diplomová práce Denisy Špryňarové s názvem *Pojem estetické zkušenosti v americké filozofii po Johnu Deweym* pojednává o jednom z nejvlivnějších pojmů moderní estetické teorie, o pojmu estetické zkušenosti. Ačkoli o explicitním užívání tohoto pojmu lze mluvit až v pozdější fázi moderní doby, především ve dvacátém století, jsou základy jeho vymezení stopovatelné přinejmenším k Immanuelu Kantovi a závěrečné fázi jeho kritického projektu (podle některých, např. právě podle J. Stolnitze, pak ještě dále k filozofům přelomu sedmáctého a osmáctého století).

Idea nezainteresovanosti, jako základního vymežujícího rysu tohoto druhu zkušenosti, prochází myšlením britských filozofů tzv. „vnitřního smyslu“, nalezneme ji v naznačené podobě ve známém eseji Davida Huma „O standardu vkusu“ (kam se ovšem dostává skrze Humovu znalost *Kritických úvah o poezii a malířství* Jeana Baptisty Du Bose), aby se posléze stala jedním ze stavebních kamenů Kantovy „Kritiky estetické soudnosti“ (1790). Kantova estetická teorie se pak vedle Schopenhauerovy stává nejvlivnější a nejvýraznější koncepcí estetické nezainteresovanosti.

Pokud bychom měli jmenovat nejvýraznějšího obhájce „teorie bezzájmovosti“ ve dvacátém století, byl by to právě Jerome Stolnitz. Na druhé straně, jestliže bychom měli jmenovat nejvýznamnějšího kritika kantovské, formalistické estetiky, tedy estetiky, jejímž základním předpokladem je striktní oddělení praktické, teoretické a estetické zkušenosti, byl by to asi jeden ze zakladatelů filozofického pragmatizmu John Dewey. Tedy filozof, který se pokusil obnovit prostřednictvím svého pojetí umění jako zkušenosti „kontinuitu“ mezi uměním jako výsostnou oblastí estetického a běžným životem jako oblastí, která je estetická (na první pohled) zbavena či prostá.

Na pozadí výše řečeného se ukazuje důležitost základního tématu této diplomové práce. V rámci vývoje americké filozofie se pojem estetické zkušenosti stává v průběhu dvacátého století jedním z nejkritizovanějších pojmů, a to především ze strany angloamerické „analytické estetiky“ (G. Dickie, M. Cohen aj.). Na straně kritizovaných se tak ocitají Dewey i Stolnitz (vedle nich ale i V. Aldrich, E. Vivas, V. Tomas aj.), tedy představitelé koncepcí v mnohém velmi odlišných. Pokus vystopovat vzájemné odlišnosti a rozdíly mezi Deweyho pojetím jako nejvlivnější koncepcí pragmatické linie a Stolnitzovým pojetím jako nejvýraznější koncepcí „postojové“ linie, může přinést částečné vyjasnění častých zmatků a konfúzí, ke kterým v rámci sporů mezi obhájci a kritiky pojmu estetické zkušenosti dochází.

Autorka se při realizaci tohoto pokusu zaměřuje nejprve na představení základní motivace a základních pojmů Deweyho pojetí, na vztah mezi životem a uměním, na jeho inovativní výklad pojmu zkušenosti a následně na (ne zcela snadnou) lokalizaci místa „estetické zkušenosti“ v rámci tohoto pojetí. Druhým krokem je pak představení Stolnitzova pojetí estetické zkušenosti, jehož jádrem je (narozdíl od Deweyho) právě „postojový předpoklad“, vycházející z důrazu na výše zmíněnou ideu nezainteresovanosti. (Zde vzniká pro obhajobu

zajímavá otázka: Lze, či nelze v případě Deweyho pojetí hovořit o nějakém využití idey nezainteresovanosti?) Třetím hlavním krokem je z hlediska diplomové práce (mírně mechanické) srovnání dosud formulovaných analýz. Denisa Špryňarová postupuje ve všech těchto krocích přehledně, prezentované úvahy zásadně nezkrsluje a v třetím kroku dospívá k jasně formulovaným závěrům: „Zatímco Dewey vychází ve svém uvažování ze *situace*, nikoliv od pólů, které do situace vstupují, Stolnitz se více zaměřuje na subjekt vnímání a jeho specifický postoj,“ (s. 58) zní jeden z autorčinných závěrů, s nímž lze nepochybně souhlasit. Výsledné srovnání by mohlo být proporčně důkladnější, přesto se v něm autorka snaží důsledně vycházet z předchozích úvah a pouze neopakovat již řečené. Rozsah použité primární a sekundární literatury považuji za vyhovující vzhledem k záměrům a cílům diplomové práce, jasnějšímu uvedení Stolnitzovy teorie do kontextu vývoje americké estetiky by však mohla ještě více pomoci monografie *The Aesthetic Attitude* (autorkou také diskutovaného) Davida E. Fennera z roku 1996.

Diplomová práce Denisy Špryňarové byla odpovídajícím způsobem konzultována a rovněž odpovídá gramatickým i stylistickým nárokům na text tohoto druhu. Diplomovou práci proto doporučuji k obhajobě a pokud se autorka při obhajobě úspěšně vyrovná s případnými námitkami a připomínkami oponenta, navrhuji hodnotit stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze 31. 1. 2014

Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.